

Varmafraði + Safnæðisfraði EFN307G

①

Bók: Thermal Physics

C. Kittel + H. Kroemer

Kenari: Vidar Gudmundsson

VR-III Vidar@hi.is

Vefsíða: kartree.raunvis.hi.is

[/~vidar/Nav/VIS/index.php](http://www.vidar.is/~vidar/Nav/VIS/index.php)

14 vikur $\leftrightarrow$ 15 spennandi
kaflar
sjáum til.....

Fragir höfundar
(öðins um bók)

Domatimar : Reiknihöpar
framsetning

umræður
samanburður

Mikilvagi

Störsæir eiginleikar
eftnis

↑ Safu eðlisfræði

sigild eðlisfræði

Skammtafræði

Ratsogul fræði

varmarýmd, löðni, ljóseiginl.
segul, fosabreytingar
fasar, ...

(fjöleundafræði)
(Varmafræði)

Takubgt mikilvagi

Stílnúgur

forsoguergildi.....

Uppbygging

* Tvínum saman varmafræði
og safnæðisfræði

* Einfaldar varmafræðina

* Varmafræðin nýtist oftur
í safnæðisfræðinni

Inngangur af safnæðisfræði
samhliða skammafræði

3

Sléppum sögulegri röð alþvöðu

Skammtafræðin og
safnæðisfræðin voru
mestu byltingar æðisfræðin
á 20. öld

Adams Inngangur! . . . . .
Heimspetilega mikilvæg:
örfúrnun, stórselt ↔ smáselt.

Fjöldi ástanda kerfis

Ástand eindar getur verið margfalt:

Rafeind í H-atómi
á p-svigrúmi með
 $m = -1, 0, +1$

sama orka
 E_{1p}

Sigild eind, frjálst,
með hraða $\bar{v}$

sama orka
fyrir
vís. stefnur

Sama gildir um fjölenda kerfi

Orkusög þeirra geta verið margföld

(Athuga send um rafeinda forslur í atómum)

'Astand

I stammita kerfi

merkt með tilteknum
fjölda stammitatalna,
strjölum eða samfellslum

I sigildu kerfi

merkt með hraða og
staðsetningu, $(\vec{x}, \vec{v})$,
fasariem

(5)

Dæmi: Tvíunda kerfi

N spunar .....

↑ ↑ ↓ ↑ ..... ↓
1 2 3 4 ..... N

fastir
spunar

2^N ástand

Því hver spuni hefur
tvær stöður, tvö ástand

fjölda kerfa má nálgast með
tvístaða- eða tvíunda kerfum

Öll ástönd kerfisins má finna með margfölduninni

6

$$(\uparrow_1 + \downarrow_1) \times (\uparrow_2 + \downarrow_2) = \uparrow_1 \uparrow_2 + \uparrow_1 \downarrow_2 + \downarrow_1 \uparrow_2 + \downarrow_1 \downarrow_2$$

ef stöðsetning skiptir ekki máli

$$= \uparrow\uparrow + 2\uparrow\downarrow + \downarrow\downarrow$$

og tvíliðun gefur

$$(x+y)^N = \sum_{t=0}^N \frac{N!}{(N-t)! t!} x^{N-t} y^t = \sum_{t=0}^N \binom{N}{t} x^{N-t} y^t$$

Gefum okkur að N sé jöfn tala og stílgrænum
 $N_{\uparrow} - N_{\downarrow} = 2S$ ~~sem~~ sem fjöldi stakra spuna

Skiptum um breytu

$$t \rightarrow \frac{1}{2}N - s$$

$$\rightarrow (x+y)^N = \sum_{s=-\frac{1}{2}N}^{\frac{1}{2}N} \frac{N!}{(\frac{1}{2}N+s)!(\frac{1}{2}N-s)!} x^{\frac{1}{2}N+s} y^{\frac{1}{2}N-s}$$

Skilgreinum

$$g(N,s) = \frac{N!}{(\frac{1}{2}N+s)!(\frac{1}{2}N-s)!} = \frac{N!}{N_{\uparrow}! N_{\downarrow}!}$$

sem markfeldnifallit: fjöldi ástanda með s sem fjöldi stakra spuna

$$\rightarrow (\uparrow + \downarrow)^N = \sum_{s=-\frac{1}{2}N}^{\frac{1}{2}N} g(N,s) \uparrow^{\frac{1}{2}N+s} \downarrow^{\frac{1}{2}N-s}$$

flest ástæðir eru

~~með~~ $s=0$

t.d. fyrir $N=10$

$2s$	$g(10, 2s)$
10	1
8	10
6	45
4	120
2	210
0	252
-2	210
-4	120
-6	45
-8	10
-10	1

$g(64, 0) = 1.8362 \cdot 10^{18}$